

Insolvence, náhrada škody a mezitímní rozsudek

Jestliže insolvenční návrhovec vezme insolvenční návrh zpět z jiného důvodu než proto, že dlužník tvrzené pohledávky (jež osvědčují aktivní legitimaci insolvenčního návrhovece či mnohost věřitelů) splnil (či jinak způsobil jejich zánik), pak tím zavínil zastavení insolvenčního řízení a odpovídá za škodu způsobenou podáním insolvenčního návrhu a opatřeními přijatými v průběhu insolvenčního řízení.

Mezitímním rozsudkem musí být rozhodnuto o celém základu projednávané věci; základem projednávané věci se přitom rozumí posouzení všech otázek vyplývajících z uplatněného nároku s výjimkou okolností, které se týkají výše nároku. Skutkově samostatnými nároky na náhradu škody jsou takové nároky, jejichž existence je navzájem natolik nezávislá, že každý z nich může poškozenému vzniknout samostatně bez ohledu na vznik nároků ostatních, neboť předpoklady jejich vzniku (zejména příčinná souvislost mezi skutkem a škodou) jsou ve srovnání s ostatními nároky odchylné, mohou se i odchylně naplňovat a nemusí ani být uplatněny najednou. Jestliže soud rozhodne mezitímním rozsudkem, ač pro takový postup nebyly splněny zákonné podmínky, zatíží řízení vadou ve smyslu § 242 odst. 3 o. s. ř., a jeho rozhodnutí tak není správné.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 Cdo 373/2018-147, ze dne 27.2.2020)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce Ing. T.P., se sídlem v M.O., jako insolvenčního správce dlužníka L., identifikační číslo osoby XY, proti žalovanému E. K., narozenému XY, bytem XY, zastoupenému JUDr. V.L., advokátem, se sídlem v P., o náhradu škody a jiné újmy, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 37 Cm 2/2016, o dovolání žalovaného proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 20. září 2017, č. j. 13 Cmo 10/2017-113, tak, že řízení o „dovolání“ proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. února 2017, č. j. 37 Cm 2/2016-81, se zastavuje. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 20. září 2017, č. j. 13 Cmo 10/2017-113, se zrušuje a věc se vrací odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Rozsudkem ze dne 28. února 2017, č. j. 37 Cm 2/2016-81, Městský soud v Praze zamítl žalobu, kterou se žalobce L. (dále též jen „společnost L“) domáhal po žalovaném E. K. uveřejnění ve výroku blíže specifikované omluvy v celostátním deníku Hospodářské noviny a měsíčníku Transport magazin (bod I. výroku), zamítl žalobu, kterou se společnost L po žalovaném domáhala zaslání omluvy ve výroku blíže specifikovaným finančním institucím (bod II. výroku), zamítl žalobu, kterou se společnost L po žalovaném domáhala zaplacení náhrady škody ve výši 16 456 Kč a finančního zadostiučinění k odčinění nemajetkové újmy ve výši 200 000 Kč a náhrady nákladů řízení (bod III. výroku) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (bod IV. výroku).

Soud prvního stupně vyšel z toho, že:

1/ Žalovaný podal u Městského soudu v Praze dne 13. května 2015 insolvenční návrh, jímž se domáhal zjištění úpadku společnosti L. Svou aktivní legitimaci k podání návrhu dovozoval z pohledávek v celkové výši 17 358 EUR. Jako dalšího věřitele označil P. T. (dále jen „P. T.“), který měl

mít za společností L pohledávku ve výši 6 860 EUR splatnou 15. ledna 2015.

2/ Podáním ze dne 28. května 2015 společnost L sdělila, že pohledávky žalovaného v celkové výši 17 358 EUR byly uhrazeny, a zároveň předložila výpis ze svého bankovního účtu, na němž byl ke dni 25. května 2015 disponibilní zůstatek 20 476,32 EUR. Insolvenční návrh označila za nedůvodný.

3/ Podáním ze dne 9. června 2015 změnil žalovaný insolvenční návrh tak, že již „nepožaduje úhradu částky 17 358 EUR“, neboť tato částka již byla zaplacená. Svou aktivní legitimaci dovozoval z dosud nezaplaceného úroku z prodlení z částky 17 358 EUR (který vyčíslil na částku 20 013,07 Kč) a dále ze „smluvní pokuty“ ve výši 106 990 Kč.

4/ Usnesením ze dne 12. června 2015, č. j. MSPH 89 INS XY, Městský soud v Praze uložil žalovanému zaplatit zálohu na náklady insolvenčního řízení ve výši 50 000 Kč.

5/ Podáním ze dne 22. června 2015 vzal žalovaný svůj insolvenční návrh zpět.

6/ Usnesením ze dne 26. června 2015, č. j. MSPH 89 INS XY, Městský soud v Praze zastavil insolvenční řízení.

7/ Rozsudkem ze dne 5. října 2016, č. j. 8 C 449/2015-66, Obvodní soud pro Prahu 4 uložil společnosti L zaplatit P. T. částku 330 677 Kč s příslušenstvím.

Na tomto základě soud prvního stupně – cituje § 147 odst. 1 a § 97 odst. 1 zákona č. [182/2006 Sb.](#), o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona) – uzavřel, že žalovaný podal insolvenční návrh důvodně. Společnost L měla v době podání insolvenčního návrhu závazky vůči žalovanému v celkové výši 17 358 EUR po dobu splatnosti delší než 30 dnů a věřitelem společnosti L byl rovněž P. T. s pohledávkou 330 677 Kč. Svě závazky uhradila společnost L teprve poté, co byl podán insolvenční návrh. Žalovaný splnil zákonné podmínky, které insolvenční zákon požaduje, insolvenční řízení bylo zahájeno důvodně a v průběhu insolvenčního řízení nebyla přijata žádná opatření, která by poškodila společnost L.

K odvolání společnosti L Vrchní soud v Praze v záhlaví označeným rozsudkem změnil rozhodnutí soudu prvního stupně tak, že žaloba je co do základu opodstatněna.

Odvolací soud předně uvedl, že insolvenční řízení primárně neslouží k prosazování individuálních nároků věřitelů, ale k řešení úpadku či hrozícího úpadku kolektivním řízením. Insolvenční řízení není a nemůže být „zařízením“ na vymáhání pohledávek. Účinky, které nastávají zahájením insolvenčního řízení v poměrech dlužníka, jsou vyvažovány odpovědností insolvenčního navrhovatele nejen za odmítnutí či zamítnutí insolvenčního návrhu, ale také za následky spojené se zahájením a posléze zastavením insolvenčního řízení v důsledku zpětvzetí návrhu, tedy procesního úkonu, který je zcela v dispozici insolvenčního navrhovatele (zavinění na něm se zásadně posuzuje z procesního hlediska a je presumováno).

Ustanovení § 147 odst. 1 insolvenčního zákona koncipuje odpovědnost za škodu nebo jinou újmu vzniklou zahájením insolvenčního řízení a opatřeními přijatými v jeho průběhu pro případ, že insolvenční řízení bylo zastaveno nebo byl insolvenční návrh odmítnut vinou insolvenčního navrhovatele. Dlužník se může domáhat jak náhrady škody, tak i náhrady jiné újmy, kterou se rozumí i imateriální újma způsobená zásahem do dobré pověsti dlužníka, na něhož byl podán insolvenční návrh. Odpovědnost za škodu i za jinou újmu je nutné posoudit podle obecné úpravy obsažené v občanském zákoníku. Pro vznik této odpovědnosti se vyžaduje zavinění alespoň ve formě nevědomé nedbalosti.

Odvolací soud uvedl, že v dané věci je podstatné, že insolvenční řízení skončilo zastavením insolvenčního řízení z důvodu zpětvzetí insolvenčního návrhu žalovaným, který tak zavinil zastavení insolvenčního řízení. Usnesení o zastavení insolvenčního řízení pro zpětvzetí insolvenčního návrhu je přitom rozhodnutím procesní povahy, při němž soud neprovádí důkazy o tom, zda byl dlužník v době podání insolvenčního návrhu v úpadku. Nelze přitom dovodit, že důvodem zpětvzetí bylo jednání společnosti L po zahájení insolvenčního řízení spočívající v tom, že pohledávku žalovaného jakožto

insolvenčního navrhovatele v plném rozsahu uhradila, jelikož šlo o reakci insolvenčního navrhovatele na výzvu soudu k zaplacení zálohy na náklady insolvenčního řízení.

Žalovaný jako insolvenční navrhovatel zavinil zastavení insolvenčního řízení vedeného na majetek společnosti L, proto odpovídá za škodu nebo jinou újmu vzniklou zahájením insolvenčního řízení a opatřeními přijatými v průběhu řízení. Nárok společnosti L je tak co do základu odpovědnosti dán.

Odvolací soud dále doplnil, že soud prvního stupně (vycházející z nesprávného právního posouzení věci) se nezabýval předpoklady odpovědnosti za škodu nebo jinou újmu a ani tím, zda tvrzení společnosti L o skutečnostech, z nichž odvozuje zejména svůj nárok na omluvu a zadostiučinění, jsou dostatečná a úplná.

Ačkoliv tak o výši nároku odvolací soud rozhodnout nemůže, je nárok společnosti L podle odvolacího soudu co do základu dán jak v případě náhrady škody, tak v případě přiměřeného zadostiučinění v penězích. Na společnosti L bude, aby požadované nároky na uhrazení vzniklé škody a nemajetkové újmy řádně konkretizovala (zejména pokud jde o omluvu v žalobě uvedeným finančním institucím).

Proti rozsudku soudu prvního stupně a proti rozsudku soudu odvolacího podal žalovaný dovolání, jehož přípustnost vymezuje podle § 237 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), tím, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, jakož i na otázce, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, namítá nesprávné právní posouzení věci, a navrhuje, aby dovolací soud rozsudky soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Za dovolacím soudem neřešenou považuje dovolatel otázku, zda je insolvenční navrhovatel podle § 147 odst. 1 insolvenčního zákona odpovědný za zastavení insolvenčního řízení za situace, kdy jeho pohledávky uvedené v návrhu na zahájení insolvenčního řízení, jakož i pohledávky přihlášené do insolvenčního řízení dalším insolvenčním věřitelem v okamžiku podání insolvenčního návrhu, odůvodňují věcné projednání insolvenčního návrhu, a zároveň existence těchto pohledávek v okamžiku podání insolvenčního návrhu odůvodňuje „prohlásit, že dlužník se nachází v úpadku“.

Dovolatel tvrdí, že společnost L měla více věřitelů, peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti (které navíc uznala, když je dobrovolně po zahájení insolvenčního řízení uhradila) a dovolatel se rovněž domníval, že společnost L nebyla schopna tyto závazky plnit, jelikož v souladu s § 3 odst. 2 písm. b/ insolvenčního zákona tyto závazky neplnila po dobu delší 3 měsíce po lhůtě splatnosti. Společnost L se tak ke dni podání insolvenčního návrhu nacházela v úpadku a není tak možné žalovanému klást za vinu důsledky spojené s následným zastavením insolvenčního řízení, tedy to, že žalovaný zavinil zastavení řízení a požadovat po něm náhradu škody nebo jiné újmy.

Podle dovolatele se odvolací soud dále odchýlil od ustálené rozhodovací praxe, konkrétně od rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 10. října 2006, sp. zn. 21 Cdo 2525/2005, při posuzování společností L uplatňovaného nároku, když si soudy obou stupňů domýšlely obsah petitu žaloby, či žaloby jako takové, a „z nich“ dovozovaly závěry, které ani z jednoho ve skutečnosti nevyplývají.

V tomto směru dovolatel tvrdí, že společnost L se žalobou domáhala požadovaných nároků v důsledku „podání bezdůvodného insolvenčního návrhu na tuto společnost“, nikoliv proto, že insolvenční řízení bylo zastaveno. Dovolatel podal insolvenční návrh důvodně, neboť se domníval, že se společnost L skutečně nachází v úpadku.

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 29. září 2017) se podává z bodu 2., části první, článku II. zákona č. [296/2017](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský

soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

V průběhu dovolacího řízení Městský soud v Praze usnesením ze dne 4. prosince 2018, č. j. MSPH 93 INS XY, nejprve zjistil úpadek společnosti L a jejím insolvenčním správcem ustanovil Ing. Tomáše Poláčka (dále též jen „T. P.“), a posléze, usnesením ze dne 6. března 2019, č. j. MSPH 93 INS XY, prohlásil konkurs na majetek společnosti L. Nejvyšší soud proto usnesením ze dne 9. ledna 2020, č. j. 29 Cdo 373/2018-140, vyrozuměl o této skutečnosti účastníky řízení a vyzval T. P., aby sdělil, zda podává návrh na pokračování v dovolacím řízení. Podáním ze dne 13. ledna 2020 navrhl T. P. pokračování v dovolacím řízení, Nejvyšší soud proto jako s žalobcem jednal s T. P.

V rozsahu, v němž dovolání směřuje proti rozsudku soudu prvního stupně, Nejvyšší soud řízení o něm zastavil dle § 104 odst. 1 o. s. ř. pro nedostatek funkční příslušnosti soudu k jeho projednání (srov. shodně např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. září 2003, sp. zn. 29 Odo 265/2003, uveřejněné pod číslem 47/2006 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek).

Dále Nejvyšší soud posuzoval přípustnost dovolání v části, v níž směřuje proti rozhodnutí odvolacího soudu.

Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř. pro výklad § 147 odst. 1 insolvenčního zákona, jímž se Nejvyšší soud v daných souvislostech dosud nezabýval.

Podle § 147 insolvenčního zákona ve znění účinném do 30. června 2017, pro věc rozhodném, bylo-li řízení o insolvenčním návrhu zastaveno nebo byl-li insolvenční návrh odmítnut vinou insolvenčního navrhovatele, má osoba, které zahájením insolvenčního řízení a opatřeními přijatými v jeho průběhu vznikla škoda nebo jiná újma, právo na náhradu takové škody nebo jiné újmy vůči insolvenčnímu navrhovateli. V pochybnostech se má za to, že insolvenční navrhovatel zavinil zastavení insolvenčního řízení nebo odmítnutí insolvenčního návrhu (odstavec 1). Právo na náhradu škody nebo jiné újmy podle odstavce 1 lze uplatnit také tehdy, byl-li insolvenční návrh zamítnut; to neplatí, jestliže insolvenční návrh byl zamítnut proto, že dlužník po jeho podání splnil závazky, které osvědčovaly jeho úpadek, nebo proto, že se s věřiteli dohodl na jiném způsobu plnění těchto závazků, anebo z důvodu uvedeného v § 143 odst. 3 (odstavec 2).

Judikatura Nejvyššího soudu je ve vztahu k odpovědnosti za škodu způsobenou podáním insolvenčního návrhu a opatřeními přijatými v jeho průběhu ustálena v těchto závěrech:

- 1/ Insolvenční řízení není a nemůže být nástrojem nahrazujícím (ve sporu o pohledávku mezi věřitelem a dlužníkem) cestu nalézání práva před orgány k tomu povolanými.
- 2/ V situaci, kdy insolvenční zákon zbavuje dlužníka, jehož věřitel s insolvenčním návrhem uspěl, pro odvolací řízení námítky vážící se k doložení splatné pohledávky insolvenčním navrhovatelem (srov. § 141 odst. 2 insolvenčního zákona), jsou na požadavek osvědčení pohledávky insolvenčním navrhovatelem kladeny vyšší nároky, než tomu bylo při předchozí zákonné úpravě.
- 3/ Je věcí insolvenčního navrhovatele (jemu jde k tíži) zvážit před podáním insolvenčního návrhu, zda i bez důkazních prostředků, jejichž prováděním by insolvenční soud s přihlédnutím k míře sporných skutečností v insolvenčním řízení nahrazoval nalézací řízení o pohledávce před orgánem k tomu povoleným, bude schopen doložit po skutkové stránce svou pohledávku vůči dlužníku v insolvenčním řízení.

[Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 2010, sen. zn. 29 NSČR 30/2009, uveřejněné pod číslem 14/2011 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. července 2012, sen. zn. 29 NSČR 15/2010, uveřejněné pod číslem 10/2013 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 10/2013“)].

- 4/ Ustanovení § 147 odst. 1 insolvenčního zákona koncipuje odpovědnost věřitele - insolvenčního navrhovatele za škodu nebo jinou újmu vzniklou zahájením insolvenčního řízení a opatřeními

přijatými v jeho průběhu pro případ, že řízení o insolvenčním návrhu bylo zastaveno nebo insolvenční návrh byl odmítnut jeho „vinou“ (srov. R 10/2013).

5/ V případech uvedených v § 147 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona jde (i bez výslovného zdůraznění „viny“ věřitele – insolvenčního navrhovatele v § 147 odst. 1 insolvenčního zákona) o obecnou občanskoprávní odpovědnost za škodu založenou na presumpci zavinění (srov. § 420 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku; v poměrech zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, jde o úpravu uvedenou v jeho § 2894 a násl.) [viz R 10/2013, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. června 2014, sp. zn. 29 Cdo 4150/2013].

6/ Rovněž odpovědnost za jinou (imateriální) újmu je třeba posoudit podle obecné úpravy obsažené v občanském zákoníku (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. června 2017, sp. zn. 29 Cdo 5640/2015).

K takto ustavenému judikatornímu rámci lze doplnit, že ke vzniku výše uvedené odpovědnosti musí být naplněny její jednotlivé předpoklady.

Základním předpokladem odpovědnosti věřitele – insolvenčního navrhovatele za škodu nebo jinou újmu vzniklou podáním insolvenčního návrhu podle § 147 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona je rozhodnutí insolvenčního soudu o zastavení insolvenčního řízení, o odmítnutí insolvenčního návrhu nebo o zamítnutí insolvenčního návrhu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. července 2019, sp. zn. 29 Cdo 1726/2019). Jinými slovy řečeno, byl-li podán insolvenční návrh, který byl zamítnut, odmítnut nebo insolvenční řízení o takovém návrhu bylo zastaveno, nastupuje v případě splnění dalších předpokladů odpovědnost insolvenčního navrhovatele za škodu či jinou újmu způsobenou insolvenčním řízením či opatřeními přijatými v jeho průběhu.

Druhý předpoklad spočívá v tom, že podáním insolvenčního návrhu nebo opatřeními přijatými v průběhu insolvenčního řízení byla dlužníku způsobena újma na jmění (škoda) a/nebo nemajetková újma.

Příčinná souvislost pak spočívá v tom, zda újma vznikla insolvenčním návrhem nebo opatřeními přijatými v průběhu insolvenčního řízení.

Posledním předpokladem je zavinění, kdy insolvenční navrhovatel odpovídá za škodu či jinou újmu tehdy, jestliže zavinil, že řízení o jeho insolvenčním návrhu bylo zastaveno, insolvenční návrh byl zamítnut nebo odmítnut (s výjimkou stanovenou v § 147 odst. 2 věty za středníkem insolvenčního zákona). Zavinění se přitom podle § 147 odst. 1 věty druhé insolvenčního zákona presumuje, tudíž je na žalovaném, aby prokázal, že skončení insolvenčního řízení jedním z uvedených způsobů nezavinil.

Dovolatel tvrdí, že neodpovídá za škodu, neboť jeho pohledávky uvedené v insolvenčním návrhu, jakož i pohledávky přihlášené do insolvenčního řízení dalším insolvenčním věřitelem v okamžiku podání insolvenčního návrhu odůvodňovaly věcné projednání insolvenčního návrhu a existence těchto pohledávek v okamžiku podání insolvenčního návrhu odůvodňovala rozhodnout o tom, že dlužník se nachází v úpadku. Podle dovolatele není možné klást mu za vinu důsledky spojené s následným zastavením insolvenčního řízení, tedy není možné prohlásit, že zavinil zastavení insolvenčního řízení a požadovat po něm náhradu škody nebo jiné újmy.

Nejvyšší soud se proto zabýval tím, zda dovolatel zavinil zastavení insolvenčního řízení.

Věřitelským insolvenčním návrhem se věřitel domáhá zjištění úpadku dlužníka. Jeho povinností je tvrdit skutečnosti k prokázání aktivní legitimace k podání návrhu (existenci splatné pohledávky), jakož i prokázání úpadku (ve formě platební neschopnosti nebo předlužení). Je-li důvodem zastavení insolvenčního řízení zpětvzetí insolvenčního návrhu, insolvenční navrhovatel nezavinil zastavení insolvenčního řízení, jestliže vzal zpět insolvenční návrh, který byl podán důvodně, pro chování

dlužníka. Důvodnost insolvenčního návrhu je pak nutné posuzovat z procesního hlediska, což v tomto případě znamená, zda dlužník uspokojením pohledávky (či pohledávek) tvrzených v insolvenčním návrhu připravil insolvenčního navrhovatele o aktivní legitimaci (uhrazením jeho pohledávky) či odvrátil tvrzený úpadek (zaplacením pohledávek dalších označených věřitelů).

V insolvenčním návrhu ze dne 12. května 2015 osvědčoval dovolatel svou aktivní legitimaci pohledávkami za uskutečnění přepravy v celkové výši 17 358 EUR. Dlužník následně tuto částku dovolateli uhradil. Kdyby v tomto okamžiku vzal dovolatel svůj insolvenční návrh zpět, pak by k zastavení insolvenčního řízení došlo pro chování dlužníka (jako reakce na splnění dluhu). Insolvenční navrhovatel však po této úhradě insolvenční návrh změnil, když nově uplatnil pohledávku z titulu dlužného příslušenství (úroku z prodlení) vyčísleného v částce 20 013,07 Kč a další pohledávku ve výši 106 990 Kč. Následně, aniž dlužník tyto nově tvrzené pohledávky uhradil (či jinak způsobil jejich zánik), vzal insolvenční navrhovatel insolvenční návrh zpět. Insolvenční navrhovatel tak zavinil (svým zpětvzetím) zastavení insolvenčního řízení, když jeho jednání nebylo reakcí na chování dlužníka.

V tomto směru je pouze nutné korigovat odvolacím soudem vyslovenou domněnku, že zpětvzetí insolvenčního návrhu bylo reakcí na výzvu soudu k zaplacení zálohy na náklady insolvenčního řízení. Zda šlo skutečně o reakci na uvedenou výzvu, ze zpětvzetí insolvenčního návrhu neplyne. Na posouzení zavinění odvolacím soudem však uvedená skutečnost nemá vliv, neboť rozhodnou skutečností je, zda ke zpětvzetí došlo v důsledku chování dlužníka; přitom ze skutkových zjištění soudů nižších stupňů plyne, že chování dlužníka zpětvzetí doplněného („změněného“) insolvenčního návrhu neovlivnilo.

Jinými slovy řečeno, jestliže insolvenční navrhovatel vezme insolvenční návrh zpět z jiného důvodu než proto, že dlužník tvrzené pohledávky (jež osvědčují aktivní legitimaci insolvenčního navrhovatele či mnohost věřitelů) splnil (či jinak způsobil jejich zánik), pak tím zavinil zastavení insolvenčního řízení a odpovídá za škodu způsobenou podáním insolvenčního návrhu a opatřeními přijatými v průběhu insolvenčního řízení.

Závěr odvolacího soudu, že dovolatel zavinil zastavení insolvenčního řízení, je tak správný.

Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. u přípustného dovolání přihlédně dovolací soud též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a/ a b/ a § 229 odst. 3, jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Dovolatel namítá, že odvolací soud rozhodoval o jiném než žalobcem požadovaném „plnění“, neboť žalobce požadoval své nároky nikoliv proto, že žalovaný zavinil zastavení insolvenčního řízení, ale na základě toho, že žalovaný podal insolvenční návrh bezdůvodně. Přitom dovolatel prokázal, že insolvenční návrh byl důvodný. Dovolatel tak míní, že odvolací soud rozhodl o jiném než žalobcem požadovaném nároku. Požadoval-li žalobce svůj nárok z titulu zavinění zastavení insolvenčního řízení, pak měl tuto skutečnost vyjádřit v petitu žaloby. Soudům tak vytýká, že si domýšlely obsah petitu či žaloby jako takové.

Vytykanou vadou napadené rozhodnutí zjevně netrpí.

Z žaloby, zejména z jejího článku IV., totiž vyplývá, že se společnost L domáhala náhrady škody podle § 147 odst. 1 insolvenčního zákona. Tvrdila, že insolvenční řízení bylo zastaveno na základě zpětvzetí insolvenčního návrhu žalovaným (insolvenčním navrhovatelem), který zastavení insolvenčního výhradně zavinil.

Napadené rozhodnutí však přesto trpí vadou, která měla za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Podle § 152 odst. 2 o. s. ř. rozsudkem má být rozhodnuto o celé projednávané věci. Jestliže to však je

účelné, může soud rozsudkem rozhodnout nejdříve jen o její části nebo jen o jejím základu.

Jestliže soud rozhodne mezitímním rozsudkem, ač pro takový postup nebyly splněny zákonné podmínky, zatíží řízení vadou ve smyslu § 242 odst. 3 o. s. ř., a jeho rozhodnutí tak není správné (k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. května 2011, sp. zn. 22 Cdo 2957/2009).

Judikatura Nejvyššího soudu k institutu mezitímního rozsudku je ustálena na těchto závěrech:

1/ Mezitímním rozsudkem podle § 152 odst. 2 věta druhá o. s. ř. soud rozhoduje zejména v komplikovanějších sporech, kde je z hlediska rychlosti a hospodárnosti řízení praktické vyřešit nejprve, zda je dán základ nároku, a až na takto ustaveném základě se zabývat (mnohdy složitou) otázkou určení jeho výše.

2/ Mezitímním rozsudkem musí být rozhodnuto o celém základu projednávané věci; základem projednávané věci se přitom rozumí posouzení všech otázek vyplývajících z uplatněného nároku s výjimkou okolností, které se týkají výše nároku.

[Srov. k výše uvedeným bodům např. rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 21. března 1995, sp. zn. 11 Co 502/94, uveřejněný pod číslem 44/1996 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 44/1996“), rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. června 2000, sp. zn. 24 Cdo 1247/98, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 10, ročník 2000, pod číslem 115, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. března 2008, sp. zn. 25 Cdo 1905/2005, uveřejněný pod číslem 8/2010 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. února 2012, sp. zn. 22 Cdo 4368/2011].

3/ Otázka způsobu požadované náhrady není ztotožnitelná s (pouhou) výší nároku (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 1999, sp. zn. 2 Cdo 85/96).

4/ Rozhodnutím o základu věci není řešení předběžné (dílčí) otázky pro rozhodování o věci samé (viz R 44/1996, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. dubna 2015, sp. zn. 29 Cdo 3474/2012, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 3, ročník 2016, pod číslem 29).

5/ Institut mezitímního rozsudku je vhodným (z hlediska hospodárně vedeného řízení) procesním prostředkem pro ty spory, kde lze rozhodnout o všech právních předpokladech důvodnosti nároku s výjimkou jeho výše, jako tomu bývá typově zejména u nároků na náhradu škody. Jeho předpokladem je však jistota v tom, že příslušný právní znak, např. škoda či jiná kvantitativně hodnotitelná veličina, je co do své existence skutkově prokázán (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. května 2007, sp. zn. 28 Cdo 1222/2007).

6/ Základ věci v řízení o nároku na náhradu škody zahrnuje posouzení všech podmínek odpovědnosti (kromě výše škody), to znamená posouzení, zda došlo k protiprávnímu jednání, zda vznikla škoda (majetková újma) a zda existuje příčinná souvislost mezi jednáním škůdce a vznikem škody. Jestliže uplatněný nárok na náhradu škody sestává z několika dílčích položek, jež jsou skutkově samostatnými nároky, je podmínkou vydání mezitímního rozsudku, že všechny předpoklady odpovědnosti za škodu byly splněny, a to ve vztahu ke každému jednotlivému nároku, i když byly uplatněny v jednom řízení (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. listopadu 2009, sp. zn. 25 Cdo 3829/2007, uveřejněný pod číslem 93/2010 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. srpna 2014, sp. zn. 30 Cdo 1879/2013).

7/ Skutkově samostatnými nároky na náhradu škody jsou takové nároky, jejichž existence je navzájem natolik nezávislá, že každý z nich může poškozenému vzniknout samostatně bez ohledu na vznik nároků ostatních, neboť předpoklady jejich vzniku (zejména příčinná souvislost mezi skutkem a škodou) jsou ve srovnání s ostatními nároky odchylné, mohou se i odchylně naplňovat a nemusí ani být uplatněny najednou (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. listopadu 2007, sp. zn. 25 Cdo 2180/2005).

V takto ustaveném právním rámci lze konstatovat, že ani ve vztahu k náhradě škody, ani ve vztahu k přiměřenému zadostiučinění, jakožto skutkově samostatným nárokům, nebyly splněny předpoklady pro vydání mezitímního rozhodnutí. Odvolací soud se totiž zabýval toliko tím, zda insolvenční řízení

zahájené insolvenčním návrhem žalovaného bylo zastaveno a zda se tak stalo zaviněním žalovaného. Neposuzoval však další předpoklady vzniku odpovědnosti za škodu a jinou újmu, a sice to, zda vznikla škoda či nemajetková újma (z jeho rozhodnutí skutkové zjištění ohledně škody či nemajetkové újmy neplyne), a zda existuje příčinná souvislost mezi podáním insolvenčního návrhu (eventuálně opatřeními přijatými v průběhu insolvenčního řízení) a vzniklou újmou. Tato nedostatečná skutková zjištění tak brání tomu, aby mohl být v řízení vydán mezitímní rozsudek, neboť základ nároku dosud dán nebyl.

Odvolací soud, jenž rozhodl mezitímním rozhodnutím o základu nároku na náhradu škody i nároku na přiznání přiměřeného zadostiučinění, kdy navíc u přiměřeného zadostiučinění považoval ohledně nepeněžité náhrady skutková tvrzení společnosti L za nedostatečná, zatížil řízení vadou podle § 242 odst. 3 o. s. ř. a jeho rozhodnutí tak není správné.

Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.) mezitímní rozsudek podle § 243e odst. 1 zrušil a věc podle § 243e odst. 2 věta první vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušení řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)